

Doordecentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

Opmaak balans van de bouwstenen Expertiseteam MO-BW-BG

Inhoud

1.	Inleiding	2
	<i>Leeswijzer</i>	3
2.	Cluster Financiële Uitwerkingsvragen	4
3.	Cluster Regionale samenwerking	10
4.	Cluster Landelijke afspraken	12
5.	Cluster Doorontwikkeling	15
6.	Balans van de bouwstenen (conclusies en aanbevelingen)	17
7.	Advies voor het vervolg	24
	Bijlage: Governance	28
	Bijlage: Proces advies- en besluitvorming gemeenten.....	29

Versie 10 november

1. Inleiding

Eind juni 2019 stelde het bestuur van de VNG het advies vast van het Expertiseteam Doordecentralisatie MO-BW. Het advies bevat 10 bouwstenen voor een zorgvuldige (financiële) doordecentralisatie van Beschermd Wonen teneinde continuïteit van ondersteuning en zorg te borgen voor inwoners van alle gemeenten. In juli 2019 is het advies van het expertiseteam volledig overgenomen door het Rijk tijdens het Bestuurlijk Overleg met het ministerie van VWS en het ministerie van BZK met inachtneming van een aantal aandachtspunten. Daarmee is een nieuw fundament gelegd voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en is gestart met de uitwerking.

Afgesproken is om in een bestuurlijk overleg eind 2020 de balans op te maken met betrekking tot de bouwstenen en de vraag te beantwoorden of we gezamenlijk voldoende comfort voelen om deze beweging, die met het advies van de Commissie Dannenberg in gang is gezet, te kunnen vervolgen. De bouwstenen uit het advies zijn uitgewerkt. Er wordt volop gewerkt aan de implementatie van de bouwstenen. Het doel van dit document is de voortgang per bouwsteen en de reeds genomen besluiten uiteen te zetten zodat conclusies getrokken kunnen worden over het vervolg. In dit stuk hanteren we voor de bouwstenen, de afspraken zoals ze gemaakt zijn tijdens het Bestuurlijk Overleg van 2 juli 2019:

1. Er komt een ingroeipad 2022-2031: gemeenten groeien in 10 jaar toe van de huidige historische verdeling (over centrumgemeenten) naar een objectieve verdeling (over alle gemeenten).¹
2. Gemeenten werken vanaf 2022 verplicht regionaal samen. 4 jaar na inwerkingtreding van de doordecentralisatie BW (per 2022) besluit of ook MO wordt doorgedecentraliseerd.
3. Huidige cliënten blijven zolang hun indicatie loopt financieel gezien onder de centrumgemeenten vallen, nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder verantwoordelijkheid van alle gemeenten.
4. De verrekening van de overgang van Wlz-cliënten vindt plaats via een ex-ante uitname en een ex-post verrekening op regionaal niveau op basis van werkelijke uitstroom van cliënten.
5. Het stelsel bevat het principe van een kostenverrekening of woonplaatsbeginsel.
6. Er vindt landelijke inkoop plaats voor enkele specialistische voorzieningen.
7. Er worden landelijke afspraken gemaakt over voldoende en juiste ambulante Zvw-zorg en over voldoende geschikte woningen.
8. Een onafhankelijke Taskforce² jaagt de ontwikkeling aan, monitort de beweging en ontwikkeling van vraag en aanbod en bemiddelt in regio's waar samenwerking moeizaam verloopt.
9. Na (iedere) 4 jaar vindt een onafhankelijke evaluatie plaats of de ontwikkeling verloopt volgens verwachting.
10. Enkele specifieke thema's: o.a. regio-indeling per 2021 en afspraken met zorgkantoren.

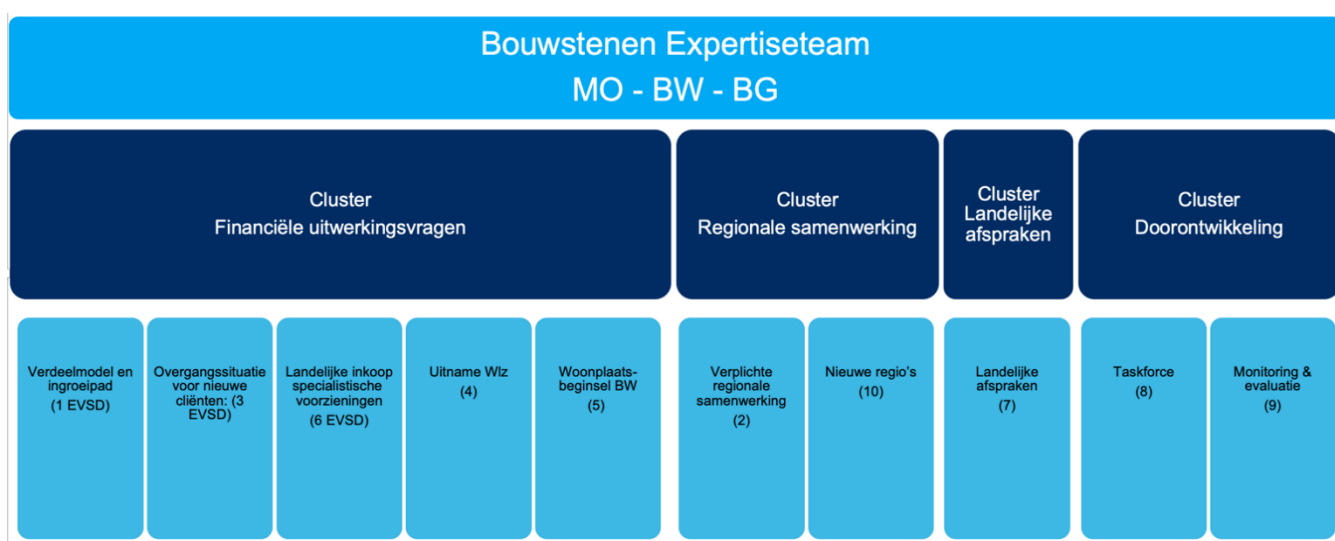
¹ De doordecentralisatie begint formeel in 2021. In dat jaar worden de budgetten nog 100% historisch verdeeld.

² Later is besloten dit niet via een Taskforce te doen maar aan te sluiten bij de structuur van de NvO

Leeswijzer

De bouwstenen zijn geclusterd en worden in samenhang opgepakt conform [het procesplan](#).

- Cluster Financiële uitwerkingsvragen gaat over de bouwstenen 1,3,4, 5 en 6 en is te lezen in *hoofdstuk 2*
- Cluster Regionale samenwerking gaat over de bouwstenen 2 en 10 en is te lezen in *hoofdstuk 3*
- Cluster Landelijke afspraken gaat over bouwsteen 7 en is te lezen in *hoofdstuk 4*
- Cluster Doorontwikkeling gaat over de bouwstenen 8 en 9 en is te lezen in *hoofdstuk 5*
- In *hoofdstuk 6* beschouwen we de bouwstenen in samenhang
- In *hoofdstuk 7* formuleren we een advies voor het vervolg;

2. Cluster Financiële Uitwerkingsvragen

Een belangrijk deel van het advies van het expertiseteam MO-BW-BG is uitgewerkt in het traject rondom de Evaluatie Verdeelmodellen Sociaal Domein (EVSD). Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is opdrachtgever voor dit traject, dat een eigen governance kent. De VNG en gemeenten hebben zitting genomen in de stuurgroep en voorbereidende begeleidingscommissies. Zo hebben zij de afgelopen periode toegezien op de juiste inhoudelijke voeding van de begeleidingscommissies en stuurgroep om te komen tot gedragen besluiten. Andere bouwstenen in dit cluster gaan over de overgangssituatie en nieuwe cliënten, landelijke inkoop specialistische voorzieningen, uitname Wlz en het woonplaatsbeginsel beschermd wonen.

2.1. Verdeelmodel en ingroeipad (bouwsteen 1)

Tijdens het BO van 2 juli 2019 is herbevestigd dat we toewerken naar sociale inclusie. Hiermee blijven het Rijk en gemeenten het advies van de commissie Dannenberg omarmen en werken conform het regeerakkoord verder aan de implementatie hiervan. Bij de implementatie hoort een nieuw verdeelmodel bij dat het voor gemeenten aantrekkelijk maakt om in te zetten op preventie, om meer samenhang in de ondersteuning te bieden en verkokering te doorbreken. Het betreft een objectief – in plaats van een historisch - verdeelmodel dat de middelen over alle gemeenten verdeelt. Onderzoekers van AEF hebben conform de uitgangspunten een verdeelmodel ontwikkeld.

Om de beweging geleidelijk te laten verlopen hebben we hebben tijdens het BO van 2 juli 2019 afgesproken dat er een ingroeipad van 10 jaar komt voor de landelijke herverdeling als gevolg van de overgang van een historisch naar een objectief verdeelmodel (2021-2031, waarbij 2021 wordt gezien als een 'nuljaar'). De 10 stappen volgen de ingeschatte in- en uitstroom voor de totale populatie in de ingroeiperiode. Zoals vooraf verwacht werd, heeft het Verdeelmodel Beschermd Wonen een relatief lage verklaringsgraad. Dat heeft te maken met de historische gegroeide scheefheid in de spreiding van voorzieningen beschermd wonen over het land. Het expertiseteam MO-BW-BG heeft om die reden aanvullende randvoorwaarden geformuleerd om de doordecentralisatie op verantwoorde wijze voort te zetten. Door de VNG is aangegeven dat we met het door AEF ontwikkelde verdeelmodel (zonder uitstel) verder kunnen werken aan de uitwerking van de andere bouwstenen. De fondsbeheerders hebben in de meicirculaire 2020 gemeld de publicatie voor de nieuwe verdeelmodellen voor het gemeentefonds in de decembercirculaire 2020 te willen communiceren en deze in te willen laten gaan per 2022. Gemeenten hechten bij deze bouwsteen aan de afspraak dat er zorgvuldige consultatie inzake het verdeelmodel plaatsvindt en dat de uitkomsten van het verdeelmodel beschermd wonen in de decembercirculaire gepubliceerd zijn. Dit omdat gemeenten de regionale afspraken moeten afronden én de inkoop moeten inrichten waarvoor een jaar nodig is.

Conclusie

Deze bouwsteen is inhoudelijk afgerond in die zin dat er een objectief verdeelmodel is ontwikkeld. De definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelmodel BW wordt na de consultatie bezien in samenhang met het verdeelmodel sociaal domein en in samenhang met de financiële

bouwstenen van het Expertiseteam. Op het moment van schrijven vinden er echter nog gesprekken met de fondsbeheerders plaats over hoe de consultatie verder gaat en is het verdeelmodel en de financiële uitkomsten hiervan bij (centrum)gemeenten nog niet bekend. Daardoor dient de vraag of er nog tijdig en zorgvuldig een procedure gevolgd kan worden voor invoering van de eerste financiële stap per 1-1-2022. Publicatie in de decembercirculaire lijkt hiermee niet meer aan de orde.

Bij deze bouwsteen zijn daarnaast vooral financiële effecten van de ex-post verrekening van de Wlz-uitname en de effecten van het woonplaatsbeginsel BW van cruciaal belang. Daarmee is een definitieve conclusie over deze bouwsteen, mogelijk na een analyse van de bouwstenen in samenhang.

Meer lezen?

- [VNG Reactie](#) op nieuwe verdeling gemeentefonds
- [Herziening financiële verhoudingen](#)

2.2. Overgangssituatie en nieuwe cliënten (bouwsteen 3)

Deze bouwsteen heeft betrekking op de manier waarop we omgaan met 'zittende' cliënten en nieuwe cliënten. We hebben afgesproken dat huidige cliënten zolang hun indicatie loopt financieel gezien onder de centrumgemeenten blijven vallen (tot eind 2031). Nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder verantwoordelijkheid van alle gemeenten. Het expertiseteam MO-BW-BG heeft in september 2019 een definitie opgesteld voor het begrip 'nieuwe cliënten'³. Hiermee heeft de VNG-commissie ZJO ingestemd en vervolgens is dit tijdens het BO met het Rijk vastgesteld.

Conclusie

Deze bouwsteen was reeds afgerond in het voorjaar van 2020. In het wetsvoorstel invoering woonplaatsbeginsel beschermd wonen heeft de definitie een plek gekregen conform de bestuurlijk afspraken.

2.3. Landelijke inkoop specialistische voorzieningen (bouwsteen 6)

Deze bouwsteen heeft betrekking op de instellingen waarvan de zorg zo specifiek is en het aantal cliënten zo beperkt is, dat zij alleen landelijk georganiseerd kan en hoeft te worden. De aanbieders zijn:

1. Fier – opvang en ondersteuning van slachtoffers internationale mensenhandel;
2. Fonteynenburg – combinatie GGZ + auditieve beperking;
3. Lister – woon- en ontwikkelplek voor mensen die jarenlang hebben geworsteld met een eetstoornis en een langdurige klinische opname hebben gehad;
4. Thuisbasis Veteranen (Compound) – beschermd wonen voor veteranen met PTSS;
5. De Parelhoenderhoeve – mensen met een velocardiofaciaal syndroom, een aangeboren aandoening aan het zachte gehemelte, het hart en het gezicht.

³ Definitie nieuwe cliënt: Een nieuwe cliënt is een inwoner die (a) het afgelopen jaar (365 dagen teruggerekend vanaf de datum dat de cliënt zich meldt geen aanvraag heeft gedaan en geen gebruik heeft gemaakt van voor een (b) BW-voorziening in de regio waar hij/zij zich meldt.

Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 100 cliënten op dit moment in één van de vijf landelijke zeer specialistische instellingen verblijven. De kosten die daarmee gemoeid zijn, worden geraamd op 1,8 mln. Het expertiseteam vindt het van belang dat specialistische voorzieningen voldoende continuïteit kennen en adviseert dit landelijk te organiseren.

In 2019 heeft AEF verkend welke opties er zijn voor een financieringsarrangement voor de zeer specialistische instellingen voor beschermd wonen en welke afwegingen bij het maken van een keuze van belang zijn. Vervolgens hebben VNG, BZK en VWS de mogelijkheden verder uitgewerkt en de voor- en nadelen op een rij gezet om richting te geven voor besluitvorming op bestuurlijk niveau. De (aandachts)punten van AEF zijn hierin meegenomen.

Tijdens het BO van 9 juli is besloten tot het uitwerken en invoeren van een Landelijke Transitie Arrangement (light). De VNG heeft daarbij als randvoorwaarde benoemd dat het woonplaatsbeginsel wordt ingevoerd. Dit omdat er dan geen afzonderlijk financieel arrangement voor de gemeenten met een zeer specialistische instelling nodig is. Afspraak is verder dat het Rijk de VNG ondersteunt bij het dekken van de kosten die voortvloeien uit de aanbesteding. Daarnaast is een voorwaarde voor dat de leden van de VNG tijdens de bijzondere algemene ledenvergadering in november 2020 of een ledenraadpleging instemmen met dit voorstel.

Aanvullend op het advies van het Expertiseteam is tijdens het bestuurlijk overleg op 3 december 2019 tussen Rijk en gemeenten op verzoek van VWS besloten onderzoek uit te voeren naar de organisatie van 'specialistische instellingen' in Nederland, die samenwerking tussen regio's vereisen. Het gaat daarbij – voor de goede orde – dus niet om bovengenoemde vijf landelijk werkende specialistische instellingen voor beschermd wonen. Dit onderzoek moet in beeld brengen welke vormen van specialistisch beschermd wonen er (nodig) zijn die bovenregionale samenwerking behoeven. Ook moet het in beeld brengen hoeveel mensen daar verblijven. Dit onderzoek is naar verwachting dit najaar gereed. De uitkomsten van dit onderzoek zullen indien nodig betrokken worden bij het maken van afspraken over de regionale samenwerking op het terrein van beschermd wonen (bouwsteen 2). Deze afspraken worden in de implementatiefase gemaakt in 2021 en hadden geen betrekking op het advies van het door gemeenten ingesteld Expertiseteam.

Conclusie

Deze bouwsteen is afgerond conform het advies van het Expertiseteam. De VNG heeft de voorbereidingen voor de aanbesteding van het LTA in gang gezet zodat na de BALV in november 2020 direct gestart kan worden met het traject. Mogelijk worden in aanvulling op het advies van het Expertiseteam in 2021 nog aanvullende afspraken gemaakt over 'specialistisch' BW en de eventuele noodzaak tot bovenregionale afspraken.

2.4. Uitname Wlz (bouwsteen 4)

Deze bouwsteen betreft de afspraken over de ex-ante en ex-post uitname Wlz. De besluiten hierover worden genomen in het bestuurlijk overleg met het Rijk: het ministerie van VWS besluit

over de beleidsinhoudelijke onderdelen en het ministerie van BZK over aspecten die raken aan het gemeentefonds.

Rondom de omvang van de ex-ante uitname Wlz zijn al afspraken gemaakt in het BO Toekomst beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 24 mei 2018. Door de begeleidingscommissie en stuurgroep EVSD is vervolgens besloten om de ex-ante uitname (30% van het macrobudget) over de centrumgemeenten te verdelen naar rato van het aandeel in het historische macrobudget beschermd wonen. In de decembercirculaire van 2019 is het besluit over de verdeling van de ex-ante uitname gecommuniceerd, en in de meicirculaire 2020 zijn de financiële effecten gepubliceerd.

VWS, VNG en BZK hebben juli 2020 bestuurlijk afgesproken dat voor de ex-post uitname wordt aangesloten bij de daadwerkelijk wegvallende kosten van individuele gemeenten door de uitstroom van bw cliënten naar de Wlz.. Volgens afspraak in het BO Toekomst beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 9 juli 2020 is een onderzoek uitgezet naar de wijze waarop de werkelijk wegvallende kosten van centrumgemeenten achterhaald kunnen worden. Bij het maken van de werkwijze wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan alle varianten die er zijn op centrumgemeenteniveau in de wijze van inkoop en financiering van beschermd wonen. Op basis van dit onderzoek naar de daadwerkelijk wegvallende kosten van gemeenten, in combinatie met de realisatiecijfers van het CIZ over de Wlz-populatie die uit beschermd wonen afkomstig is, kan worden bepaald wat de bedragen voor de nacalculatie per centrumgemeente zijn. Daarnaast worden met VWS en BZK bestuurlijke afspraken voorbereid die samenhangen met het bedrag voor de ex-post uitname. Dit zijn afspraken over

- wanneer een cliënt meetelt voor de ex-post uitname Wlz
- wel of niet indexeren van de wegvallende kosten bij gemeenten naar het reële prijspeil 2021 en zo ja, hoe dan
- hoe de gedeelde eigen bijdrage beschermd wonen ten gunste van gemeenten wordt be- en verrekend
- of de wegvallende kosten worden geëxtrapoleerd naar een jaarbedrag en of wordt verrekend voor Wmo instroom anders dan beschermd wonen, en zo ja, hoe, wanneer en voor welke tarief.

De wijze waarop de ex-post calculatie wordt uitgevoerd, wordt vastgelegd in het Bestuurlijk Overleg Toekomst beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 7 december 2020. Gezien de complexe techniek wordt het voorstel ambtelijk uitonderhandeld, waar nodig op directorenniveau, met mandaat van de delegatie uit de commissie ZJO en de commissie financiën. In Q1 van 2021 kan de eerste berekening plaatsvinden voor de ex-post verrekening in de meicirculaire 2021.

Gezien de prognose van het CIZ dat de afhandeling van in 2020 aangevraagde indicaties voor Wlz ggz voor beschermd wonen cliënten nog tenminste doorloopt in Q1 2021 kan een tweede nacalculatie nodig zijn. Deze kan mogelijk verwerkt worden in de decembercirculaire 2021.

Het ministerie van BZK communiceert over de uitkomsten van de berekeningen die zij doorvoert op basis van de genomen besluiten, via de circulaire van het gemeentefonds. Daarnaast maakt de VNG in samenwerking met VWS en BZK een update van de FAQ's over alle afspraken rondom de uitname Wlz wanneer deze bestuurlijk zijn afgerond.

Implementatie ggz Wlz

Om de continuïteit van zorg voor de cliënten zo optimaal mogelijk te waarborgen en de risico's voor de verschillende partijen te verkleinen werken gemeenten, CIZ, aanbieders en zorgkantoren in 10 landelijke regiotafels aan de afstemming van de inkoop en het zo goed mogelijk verlopen van de transitie van cliënten beschermd wonen naar de Wlz. Ook worden er landelijke afspraken gemaakt met VWS, ZN en de VNG over de vloeiende overgang van cliënten naar de Wlz.

Daarbij staat de continuïteit van de ondersteuning voor cliënten voorop. Bij het maken van deze werkafspraken wordt nauw aangesloten bij de afspraken over de ex-post uitname. De werkafspraken worden bestuurlijk bekrachtigd op het BO Beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 7 december. Daarnaast hebben gemeenten sinds kort de mogelijkheid om via het inlichtingenbureau te achterhalen welke cliënten uit beschermd wonen een indicatie hebben voor de Wlz ggz. Het CIZ moet gemeenten van adequate informatie blijven voorzien totdat de aanvragen van Wmo-clients voor de Wlz-GGZ zijn afgerond.

Conclusie

Met de inachtneming van de hierboven genoemde bestuurlijke besluitvorming is deze bouwsteen grotendeels afgerond, tenzij tijdens de daadwerkelijke overgang van cliënten blijkt dat de afspraken leiden tot grote problemen bij gemeenten en bij cliënten beschermd wonen.

Meer lezen?

- [FAQ](#)

2.5. Woonplaatsbeginsel beschermd wonen (bouwsteen 5)

Deze bouwsteen heeft betrekking op de onevenredige belasting van gemeenten als cliënten in een andere gemeente een beroep doen op een voorziening voor BW. Het Expertiseteam adviseerde een werkwijze te ontwikkelen waarbij de gemeente van herkomst voor een bepaalde periode financieel verantwoordelijk blijft voor haar inwoners. VWS en de VNG hebben door AEF een verkenning laten uitvoeren naar de mogelijkheden met betrekking tot een kostenverrekening en/of een woonplaatsbeginsel BW.

Doelstelling hierbij was:

- zoveel mogelijk oplossen van onevenredige belasting van gemeenten als gevolg van de landelijke toegankelijkheid BW (inclusief de zij-instroom vanuit andere wettelijke kaders)
- het creëren van een prikkel voor alle gemeenten om te investeren in een adequate zorginfrastructuur en preventie voor cliënten BW.

Op 11 mei 2020 is tijdens het BO tussen Rijk en gemeenten afgesproken het woonplaatsbeginsel verder uit te werken in wetgeving. Samengevat waren de afwegingen tijdens dat BO dat van de onderzochte modellen het scenario woonplaatsbeginsel het beste aansluit op de breed ondersteunde toekomstvisie op BW van de commissie-Dannenberg en de beste prikkel vormt voor het vormgeven van lokale ondersteuning voor de eigen inwoners van de gemeente. Als alle gemeenten de verantwoordelijkheid gaan dragen voor BW, dan moet ook de volle verantwoordelijkheid voor BW voor de inwoners van de gemeente bij de herkomstgemeente liggen. Bovendien sluit dit scenario het beste aan bij het nieuwe verdeelmodel BW. Kostenverrekening was volgens de juristen van het ministerie van VWS en de VNG juridisch niet haalbaar omdat het te

complex is om de verantwoordelijkheidsverdeling tussen herkomstgemeente, aanmeldgemeente en BW-gemeente in de wet vast te leggen. Daarnaast gaat kostenverrekening voorbij aan het budgetrecht van de gemeenteraad en beperkt het de beleidsvrijheid van gemeenten.

In Q2 en Q3 is het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW in een nauwe samenwerking tussen gemeenten en het Rijk vormgegeven. Daarnaast heeft er een internetconsultatie met betrekking tot het ambtelijk concept-wetsvoorstel invoering woonplaatsbeginsel BW en een uitvoeringstoets door VNG-Realisatie plaatsgevonden. Conclusie van de uitvoeringstoets is dat het woonplaatsbeginsel BW uitvoerbaar is, maar dat daarbij nadrukkelijk in aanvulling op het wetsvoorstel duidelijke afspraken nodig zijn voor de wijze waarop het woonplaatsbeginsel in de praktijk uitgevoerd moet worden. Ook moet er een zorgvuldig implementatietraject plaatsvinden waarbij gemeenten voldoende ondersteund worden.

De werkgroep GGZ van de VNG met gemeenteambtenaren hebben zorgen over het implementatietraject en de gevolgen die het woonplaatsbeginsel gaat hebben op beschermd Wonen. Dit geldt in het bijzonder voor het woonplaatsbeginsel maar ook breder m.b.t. de doordecentralisatie. Zij benoemen mogelijke uitvoeringsproblemen in relatie tot het woonplaatsbeginsel als risico. Er zijn zorgen over de effecten van de administratieve en over de vraag of de prikkels wel juist staan in verband met het effect op het zorglandschap doordat een andere gemeente cliënten kan 'plaatsen'. Hierover hebben we afgesproken dat er aanvullende afspraken gemaakt worden via de NvO. De vraag of we met elkaar gaan bereiken wat we beoogd hebben moet bestuurlijk afgewogen worden bij het trekken van een eindoordeel inzake de bouwstenen in samenhang.

Conclusie

Inhoudelijk is deze bouwsteen voldoende inhoudelijk afgerond om bestuurlijke afwegingen te kunnen maken inzake de totaliteit van de bouwstenen. Deze afwegingen staan in hoofdstuk 6 opgesomd.

Meer lezen?

- [Memo's Bestuurlijke besluitvorming Woonplaatsbeginsel](#)
- [Memo aanpak en proces bouwsteen 5 & Plan van aanpak van AEF](#)

3. Cluster Regionale samenwerking

3.1. Verplichte regionale samenwerking (bouwsteen 2)

Deze bouwsteen heeft betrekking op de afspraak dat gemeenten in regionaal verband blijven samenwerken. De afgelopen jaren hebben regio's een visie met betrekking tot BW-MO vastgesteld. Deze visie is de afgelopen periode in de regio's geactualiseerd en vertaald naar concrete uitvoeringsafspraken. Het beeld is dat er veel gebeurd is in de regio's. De ene regio is verder dan de ander, wat volgens een onderzoek van AEF vooral verklaard kan worden door historisch gegroeide verschillen. De gemeenten hebben een de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) ontwikkeld, die zowel betrekking heeft op Jeugd als Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang.

In de NvO zijn niet vrijblijvende afspraken opgenomen tussen zowel gemeenten binnen een regio als tussen regio's onderling. Gemeenten maken afspraken omdat regionale samenwerking tussen gemeenten en tussen regio's essentieel is om de beschikbaarheid van zorg te borgen, de bureaucratie te verminderen en een zorgvuldige transformatie van het zorglandschap te bewerkstelligen. Op 26 juni 2020 hebben de leden van de VNG ingestemd met de [Norm voor Opdrachtgeverschap \(NvO\)](#). Voor de NvO komt een implementatietraject met een routekaart.

Om de transformatie aan te jagen hebben gemeenten daarnaast afgesproken de netwerk-ondersteuningsstructuur te verstevigen middels een nieuw op te richten netwerk BW-MO. In dit netwerk, dat zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt vormgegeven, komt ook de verdere implementatie van de NvO in de regio's aan de orde. Het netwerk wordt in Q3 en Q4 van 2020 opgericht door de VNG. In de recente ledenbrief zijn alle regio's gevraagd om voor medio september een ambtelijk en bestuurlijk aanspreekpunt (inclusief vervangers) af te vaardigen voor het op te richten netwerk. Doel is dat alle regio's vertegenwoordigd zijn.

Om een beeld te krijgen hoe het staat met de uitvoering van de concrete uitvoeringsafspraken, de samenwerking, de implementatie van de NvO en welke ondersteuningsbehoeften regio's hebben is de 'Stand van het Land' onderzocht. Dit onderzoek biedt gemeenten waardevolle informatie en agendapunten om verdere afspraken over te maken.

Daarnaast zijn vanaf 7 oktober bestuurlijke ambassadeurs voor de Norm voor Opdrachtgeverschap beschikbaar. Het bestuurlijk ondersteuningsnetwerk bestaat uit vier oud-wethouders (bestuurlijke ambassadeurs) die zich in de regio's, die daar behoefte aan hebben, gaan inzetten om te begeleiden en ondersteunen op verschillende bestuurlijke vraagstukken en opgaven die de implementatie van de Norm voor Opdrachtgeverschap met zich mee brengt. Het gaat om Corrie Noom, Eric van der Burg, Bert Otten en Ed Wallinga. De inzet van bestuurlijke ambassadeurs gebeurt in overleg met de regio's na ambtelijk overleg en overeenstemming tussen VNG en de regio.

Conclusie

Met het ontwikkelen van de Norm voor Opdrachtgeverschap is deze bouwsteen 'inhoudelijk' afgerond. In 2020 wordt de voorbereiding van de implementatie georganiseerd en in 2021 wordt overgegaan tot implementatie van de NvO. Hetgeen nog het nodige aan inzet en capaciteit van gemeenten vraagt o.a. ook door implementatie van het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW en de samenwerkingsafspraken die gemeenten daarbij moeten maken.

Meer lezen?

1. Resolutie [Norm voor Opdrachtgeverschap](#) (NvO)
2. Bekendmaking [uitslag ledenraadplegingen](#) VNG

3.2. Nieuwe regio's (bouwsteen 10)

Deze bouwsteen heeft betrekking op eventuele nieuwe regio's. Binnen de VNG-governance is een besluit genomen over de randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan als gemeenten in een ander regionaal verband willen samenwerken. Het advies van het Expertiseteam, om de Maatschappelijke Opvang nog niet door te decentraliseren per 1 januari 2022, had een onverwacht gevolg. Vorming van nieuwe regio's voor MO, bleek ingrijpende financiële gevolgen te hebben. De Commissie ZJO van de VNG besloot op 13 februari 2020 dat ten behoeve van nieuwe regio's geen aanpassingen in het verdeelmodel MO zullen worden gepleegd. Ook is besloten geen andere tegemoetkomingen te doen om eventuele nadelen van de vorming van nieuwe regio's te compenseren. Het was daarmee aan de regio's zelf om een besluit over de nieuwe regio-indeling te nemen.

Conclusie

Er hadden in 2018 4 regio's gemeld die zelfstandig wilden worden. Omdat afsplitsing financieel erg nadelig blijkt zijn er geen formele aanvragen meer gedaan om een nieuwe regio te worden. Van deze 4 regio's, heeft één regio onderling afspraken gemaakt om een functie als 'plaatsvervangend' centrumgemeente in te vullen. Binnen het netwerk BW-MO van de VNG is afgesproken om voor de regio's die een grotere rol in de regio vervullen ook een rol in het netwerk te geven als aanspreekpunt. Formeel zijn er daarmee nu 43 regio's. Deze bouwsteen is afgerond.

4. Cluster Landelijke afspraken

Bouwsteen 7 van het Expertiseteam heeft betrekking op de landelijke afspraken inzake:

1. Wonen: gemeenten, rijk en woningbouwcorporaties maken afspraken over voldoende geschikte woningen. De landelijke afspraken gaan over de bijdrage van woningbouwcorporaties aan deze ontwikkeling en over het oplossen van enkele knelpunten die bestaan in de uitvoering (passend toewijzen).
2. Voldoende en juiste zorg in de wijk: gemeenten, rijk, zorgverzekeraars en zorgaanbieders maken afspraken. Het gaat hierbij over de opbouw van ambulante Zvw-zorg (inclusief tijd voor overleg en consult) in wijken en samenwerking tussen zorgaanbieders en gemeenten over inzet en samenhang met gemeentelijke voorzieningen die ambulantisering stimuleren. De afspraken moeten in samenhang worden gezien met de afspraken die gemeenten en rijk maken in het kader van het GGZ-akkoord.

Aanvankelijk was het advies van het Expertiseteam om in deze bouwsteen ook in te gaan over afspraken die Rijk en gemeenten met elkaar maken over:

- de werkwijze omtrent de overgang naar de Wlz (uitname).
- nadere monitoring, evaluatie- en bijsturingsafspraken;

Voor de leesbaarheid en uniformiteit is in dit stuk alles over de Wlz terug te vinden in bouwsteen 4.

De nadere monitoring, evaluatie is terug te lezen in bouwsteen 9

Daarmee gaan we in dit bouwsteen in op bovenstaande twee onderdelen.

Ad 1. Wonen

De afgelopen periode zijn er diverse trajecten in gang gezet om de totstandkoming van afspraken tussen gemeenten, corporaties en aanbieders over het benodigde aantal woonplekken voor de doelgroepen te stimuleren. Zo is het actieprogramma Weer Thuis! van VNG, Aedes, FO en Leger des Heils erop gericht de uitstroom uit BW en MO naar woningen te organiseren. Dit traject is afgerond en er is onderzocht hoe de *lessons learned* van het actieprogramma Weer Thuis! in het vervolgtraject een plek kan krijgen. Daarnaast is de Taskforce Wonen-Zorg bestaande uit VNG, Aedes, Actiz, BZK en VWS gestart. De Taskforce richt zich op de volgende doelen:

- in 2020 beschikt elke gemeente over een woonzorgvisie en is de opgave in kaart gebracht;
- In 2021 maakt elke gemeente met corporaties, bouwers en zorgaanbieders zorgprestatieafspraken.

Deze afspraken zijn ook van toepassing op de mensen die gebruik maken van beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Onder voorbehoud van bestuurlijke besluitvorming is de inzet voor dit traject in 2021 een impuls te geven in de uitvoering door een MO-BW-team te formeren. Dit team zal samen met gemeenten, corporaties en zorgaanbieders de werkafspraken bevorderen voor in- door- en uitstroom op het gebied van MO-BW.

Naast deze activiteiten heeft de staatssecretaris van VWS – in het kader van de Brede Aanpak dak- en thuisloosheid - €200 mln beschikbaar gesteld voor gemeentelijke plannen. Ook heeft de minister van BZK 50 mln euro voor 2020 beschikbaar gesteld voor de huisvesting van kwetsbare groepen. Er lopen o.a. vanuit de brede aanpak van dakloosheid diverse trajecten om extra woonplekken te realiseren. Gemeenten blijven erop wijzen dat de aanpak van problematiek op het gebied van

dakloosheid een structurele aanpak met een structurele financiële impuls vraagt. De praktijk in de regio's zelf zal moeten uitwijzen of het bovenstaande voldoende effect heeft gehad.

Ad 2. Voldoende juiste zorg in de wijk

De VNG en Zorgverzekeraars Nederland hebben vorig jaar afspraken gemaakt over landsdekkende en structurele samenwerking in de regio tussen de drie financiers van zorg en ondersteuning: gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren. Deze samenwerking is belangrijk om de zorg en ondersteuning en ook de preventie goed te regelen voor kwetsbare mensen die meerdere problemen hebben en hulp nodig hebben uit de verschillende (zorg)wetten. De afspraken zijn vastgelegd in een werkstructuur, met als belangrijkste doelen dat de samenwerking landsdekkend is, want alle gemeenten zijn onderdeel van een regionaal samenwerkingsverband, en niet (meer) vrijblijvend, want de drie partijen zijn aanspreekbaar op de samenwerking. In alle regio's hebben gemeenten, de zorgverzekeraar die het voortouw neemt in die regio (meestal de zorgverzekeraar met het grootste marktaandeel) en het zorgkantoor bestuurlijke aanspreekpunten aangewezen.

De afspraken gaan er van uit dat de eerste verantwoordelijkheid voor succes bij de regio's ligt. De drie financiers in de regio hebben de verantwoordelijkheid voor en zijn aanspreekbaar op de kwaliteit van de samenwerking. Op tenminste de thema's ouderen, GGZ en preventie, waar een duidelijk gezamenlijk belang en wens tot samenwerking is, gaan de regio's de uitdaging aan om zonder blauwdruk te komen tot maximale verbinding van het zorgdomein en het sociaal domein. Dat moet regionaal omdat een deel van de zorgketen gemeente-overstijgend is georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan de regionale rol van ziekenhuizen, Wlz- en GGZ-instellingen. In alle regio's zijn aanspreekpunten bekend gemaakt, zowel van gemeente-zijde als aan de kant van zorgverzekeraar en zorgkantoor. Als uitgangspunt is gekozen voor de zorgkantoor regio's, onder meer om ook de verbinding met de Wet langdurige zorg (Wlz) te borgen. Uiteraard is het niet de bedoeling dat hiermee andere goed lopende samenwerkingsverbanden worden beëindigd. Ook is het belangrijk om verbinding te zoeken met andere regionale verbanden, waaronder de beschermd wonen regio's. Uit een eerste nulmeting begin 2020 ('Venster op de samenwerking') blijkt dat in de meeste regio's de samenwerking vorm krijgt of heeft.

Op bovenstaande wijze is invulling gegeven aan dit onderdeel van deze bouwsteen, maar daarmee zijn we er nog niet. De samenwerking tussen partners over voldoende en juiste zorg in de wijk blijft hoog op de agenda staan. Er moet nog het nodige gebeuren op het snijvlak van de Wmo en de Zvw. In ieder is de realisatie van de consultatiefunctie in de Zvw een belangrijke pijler voor de samenwerking op het gebied van de GGZ. VNG en ZN hebben onlangs afspraken gemaakt om daar invulling aan te geven. Dit vraagt een aanpassing in de Zvw waarvoor instemming van het Zorginstituut en VWS nodig is. Deze instemming is er vooralsnog niet geweest. Tijdens het BO moet helderheid zijn hierover zodat afgewogen een bestuurlijk besluit genomen kan worden.

Meer lezen?

- [Werkstructuur](#)
- [Ledenbrief Regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars](#)
- [Ledenbrief samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars](#)

Conclusie

1. Wonen-zorg: met de inzet van de Taskforce Wonen-Zorg, aangevuld met de extra middelen van de aanpak dakloosheid en nog overeen te komen MO-BW team⁴ binnen de Taskforce Wonen-Zorg is dit onderdeel van de bouwsteen op dit moment voldoende inhoudelijk afgerond om alle bouwstenen in samenhang te beoordelen. Daarmee bedoelen we dat we een goede start hebben gemaakt, maar dat de komende jaren dit thema continu inspanning vraagt van betrokken partijen;
2. Voldoende juiste zorg in de wijk: met de nieuwe samenwerkingsstructuur met zorgverzekeraars zetten we stappen in de juiste richting. Om dit onderdeel van de bouwsteen te kunnen afronden moet voor de samenwerking op GGZ gebied de realisatie van de consultatiefunctie in de Zvw beschikbaar komen. VNG en ZN hebben onlangs afspraken gemaakt om daar invulling aan te geven. Dit vraagt een aanpassing in de Zvw waarvoor instemming van het Zorginstituut en VWS nodig is. Deze instemming is er vooralsnog niet geweest. Tijdens het BO van 7 december 2020 zijn er concrete afspraken tussen Rijk, gemeenten en zorgverzekeraars die (voldoende perspectief op) een oplossing bieden voor het vraagstuk van de consultatiefunctie voor zowel de lange als de korte termijn;

⁴ Op het moment van het schrijven van dit stuk is het MO-BW-Team binnen de Taskforce Wonen-Zorg nog niet definitief besloten.

5. Cluster Doorontwikkeling

5.1. Taskforce (bouwsteen 8)

Het Expertiseteam had twee doelen met deze bouwsteen: het aanjagen van de gewenste beweging en bemiddelen tussen partijen als hier aanleiding toe is. Nieuwe inzichten rondom de Norm voor Opdrachtgeverschap (bouwsteen 2, verplichte regionale samenwerking) maken dat in het voorjaar van 2020 in het BO is afgesproken om de doelen op andere wijze te realiseren en hiervoor geen aparte Taskforce in het leven roepen.

Het aanjagen van de gewenste beweging doen we middels de ondersteuningsstructuur die beoogd is bij de NvO. Met een nieuw netwerk BW-MO waar regio's zowel ambtelijk als bestuurlijk bij elkaar komen. Ook is er in samenwerking met jeugd een bestuurlijk ondersteuningsnetwerk NvO ingesteld. Het bestuurlijk ondersteuningsnetwerk bestaat uit vier oud-wethouders (bestuurlijke ambassadeurs) die zich in de regio's, die daar behoefte aan hebben, gaan inzetten om te begeleiden en ondersteunen op verschillende bestuurlijke vraagstukken en opgaven die de implementatie van de Norm voor Opdrachtgeverschap met zich mee brengt. De inzet van bestuurlijke ambassadeurs gebeurt in overleg met de regio's na ambtelijk overleg en overeenstemming tussen VNG en de regio. Daarnaast zal de geschillencommissie Sociaal Domein de bemiddeling tussen partijen op zich nemen als er sprake is van geschillen inzake de NvO.

Daarnaast zijn er een aantal andere gremia die zich bezig houden met doelen die in lijn liggen met wat we met deze bouwsteen willen realiseren:

- Taskforce Wonen-Zorg;
- de Meerjarenagenda MOBW;
- ondersteuningsteam VLOT;
- het actieprogramma dak- en thuisloze jongeren;
- de brede aanpak van da- en thuisloosheid (*Een (t)huis, een toekomst*);
- Werkstructuur HLA GGZ;
- Visitatiecommissie Sociaal Domein;
- Paraplu werkgroep ggz

Om bestaande en nieuw op te richten (ondersteunings-)structuren een toegevoegde waarde te geven en goed in samenhang te organiseren zullen we vanuit VNG de komende maanden de ondersteuning aan gemeenten en regio's binnen het sociaal domein onder de loep nemen. Op basis van hun vraag organiseert de VNG passende ondersteuning.

Conclusie

In mei 2020 is besloten deze bouwsteen af te sluiten. Afgesproken is de verdere informatievoorziening voor wat betreft de netwerk- en ondersteuningsstructuur gekoppeld aan de 'Norm voor opdrachtgeverschap' via bouwsteen 2, (verplichte regionale samenwerking) te laten lopen.

5.2. Monitoring en evaluatie (bouwsteen 9)

Monitoring via Parapluonderzoeken (VNG ALV motie)

De VNG heeft in haar Algemene Ledenvergadering van 5 juni 2019 de opdracht gekregen om te komen tot een structureel financieel kader voor de GGZ op basis van feiten. Aan de hand van drie onderzoeken geven we, in samenwerking met andere relevante partijen, uitvoering aan de motie.

1. Onderzoek naar de wachtlijtsproblematiek beschermd wonen en maatschappelijke opvang;
2. Dit onderzoek is afgerond en heeft inzichtelijk gemaakt wat de complicaties zijn bij het vergelijken van gemeenten op basis van wachtlijstgegevens. Tegelijkertijd heeft het onderzoek geen inzicht opgeleverd in de financiële gevolgen voor gemeenten van de wachtlijsten. Onderzoek naar de financiële effecten van de extramuralisering GGZ voor gemeenten en andere partners in het Hoofdlijnenakkoord GGZ;
3. Gezamenlijke monitoring (Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten) van de noodzakelijke opbouw van de ambulante infrastructuur op zowel inhoud als kosten.

De set van indicatoren die de basis vormen voor de monitor is eind november gereed en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het BO van 7 december. Als onderdeel van de opdracht om te komen tot de passende set indicatoren worden ook relevante ontwikkelingen sinds de start van de ambulantisering in kaart gebracht, zodat de eerste resultaten in 2021 in het juiste perspectief geplaatst kunnen worden. De monitor wordt uitgevoerd met als startdatum 1 januari 2021. De eerste resultaten van de monitor zijn naar verwachting eind 2021 gereed. VNG en VWS doen dit in samenwerking, vanzelfsprekend ook met betrokkenheid van ZN. Voorop staat immers dat we de ambulantiseringsopgave breed en integraal benaderen en ook over de stelsels heen kijken. Dat is nodig om inzicht te krijgen in zowel inhoudelijke als ook financiële verschuivingen en de gevolgen voor gemeenten. Vanuit deze onderzoeken wil VNG de komende periode samen met het Rijk en met andere betrokken partijen, zoals de zorgverzekeraars, komen tot een agenda waarin vervolgstappen en acties worden opgenomen. De onderzoeken worden gefaseerd opgepakt en vanzelfsprekend wordt verbinding gelegd met andere lopende activiteiten, zoals het onderzoek naar de feiten achter F-ACT, de bekostiging van consultatie en coördinatie, de ketenveldnorm voor beveiligde zorg en levensloop en de infrastructuur voor de WvGGZ. We leggen hierbij ook de link met de doorontwikkeling van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein en van de Gemeentezorgspiegel en met andere lopende trajecten op het gebied van monitoring.

Evaluatie doordecentralisatie

Het expertiseteam heeft geadviseerd eerst zicht te krijgen op de effecten van de doordecentralisatie beschermd wonen een besluit te nemen over de doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang. Ook voor de maatschappelijke opvang geldt dat deze (deels) vanuit woonhuizen kan worden georganiseerd. Deze ontwikkeling lijkt bij de maatschappelijke opvang op dit moment in sommige delen van het land nog minder ver te zijn dan de ontwikkelingen ten aanzien van beschermd wonen. De brede aanpak van dakloosheid geeft een impuls aan deze beweging. De evaluatie over vier jaar biedt een basis voor het besluit over de doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang en zal uitgevoerd worden door een onafhankelijke partij.

Conclusie

Na de oplevering van de indicatoren en de start van de monitor is deze bouwsteen inhoudelijk afgerond om de implementatiefase in te kunnen gaan.

6. Balans van de bouwstenen (conclusies en aanbevelingen)

Gemeenten en Rijk hebben afgesproken eind 2020 de balans op te maken ten aanzien van de implementatie van het advies van de commissie Dannenberg en het hiermee samenhangende advies van het Expertiseteam van de VNG. In dit hoofdstuk maken we de balans op van het proces waarin de aanbevelingen van Dannenberg en het Expertiseteam zijn uitgewerkt. Ook blikken we vooruit op de activiteiten die nog noodzakelijk zijn om de beweging verder mogelijk te maken.

We kiezen daarbij de volgende lijn:

- Een terugblik op de commissie Dannenberg;
- Een terugblik op het Expertiseteam MO-BW-BG;
- De stand van zaken in het land van dit moment;
- Een samenvattend overzicht op basis van het advies van het Expertiseteam en de opgeleverde 'producten' m.b.t. de inhoud;
- Een analyse van de financiële bouwstenen in samenhang met de inhoudelijke bouwstenen. We gaan hierbij in op de (eerder) getrokken conclusies waarbij we inzoomen op de ervaren risico's bij enkele bouwstenen, zodat er een afgewogen bestuurlijk besluit genomen kan worden;

6.1. Advies van de commissie Dannenberg

De commissie Toekomst beschermd wonen (verder: de commissie Dannenberg) heeft op verzoek van de VNG eind 2015 advies uitgebracht over – de nieuwe taak – beschermd wonen in relatie tot de maatschappelijke opvang en andere gemeentelijke taken. In het rapport “Van beschermd wonen naar een beschermd thuis” staat de sociale inclusie voor alle inwoners centraal. De commissie adviseert een geleidelijke transformatie van de situatie zoals die onder de AWBZ gegroeid was naar een nieuwe situatie, waarin beschermd wonen en de maatschappelijke opvang op een integrale en adequate manier zijn vormgegeven binnen het gemeentelijk domein. Einddoel is een meer gevarieerd aanbod en meer lokale voorzieningen, zodat mensen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving op een goede manier kunnen worden geholpen. Dit advies is breed omarmd door gemeenten, Rijk en andere relevante partijen. De visie kan daarmee rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak.

In 2016 zijn partijen gestart met de implementatie van dit advies. Zo hebben gemeenten met relevante partijen in de regio een regiovisie opgesteld, die zij concretiseren in regionale uitvoeringsafspraken. Op landelijk niveau is gewerkt aan een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen, dat beter aansluit bij de vraag binnen gemeenten en minder is afgestemd op de aanbodsituatie die gold ten tijde van de AWBZ.

6.2. Expertiseteam MO-BW-BG

Bij het inzetten van de transformatie kwamen veel terechte vragen naar voren. Begin 2019 is daarom, naar aanleiding van zorgen van gemeenten, een Expertiseteam MO-BW-BG ingesteld. Dit team kreeg de opdracht te adviseren hoe een zorgvuldig proces vorm gegeven zou moeten worden en met welke randvoorwaarden uitvoering gegeven kan worden aan:

1. de doordecentralisatie van middelen van 43 centrumgemeenten naar alle 355 gemeenten;
2. het nieuwe verdeelmodel, zodat continuïteit in de hulp en ondersteuning in alle gemeenten kan worden gewaarborgd.

Het Expertiseteam leverde een advies op met tien bouwstenen die bedoeld zijn om de toekomstontwikkeling te stimuleren en de risico's van de overgang naar een nieuw verdeelmodel en

nieuwe taakverdeling te beperken. Dit advies is tijdens een bestuurlijk overleg tussen gemeenten en Rijk op 2 juli 2019 overgenomen, met inachtneming van diverse aandachtspunten. Daarmee is een nieuw fundament gelegd voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen. Het is de basis geworden voor de werkagenda van de VNG en het Rijk. Er is ambtelijk en bestuurlijk breed overleg georganiseerd binnen gemeenten en over de uitwerking van de bouwstenen is diverse malen bestuurlijk overlegd tussen Rijk en VNG.

6.3. Stand van zaken in het land

In aanvulling op het advies van het Expertiseteam is in bestuurlijk overleg tussen alle maatschappelijke partijen de behoefte uitgesproken om te zien hoe de transformatie er voor staat, op het moment dat belangrijke besluitvorming over herverdeling van financiële middelen en doordecentralisatie van beschermd wonen moet plaatsvinden. Om aan die wens tegemoet te komen heeft HHM een onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken t.a.v. de implementatie van het advies van de commissie Dannenberg. Het rapport is als bijlage toegevoegd. Daarnaast is een advies opgenomen (7.4) hoe hier opvolging aan te geven en gemeenten te ondersteunen met het vervolg.

6.4. Samenvattend overzicht

Het onderstaande overzicht geeft kort de stand van zaken per bouwsteen weer op basis van de opgeleverde 'producten'. In de voorgaande hoofdstukken is een uitgebreidere toelichting per bouwsteen terug te vinden. Bij het beoordelen hiervan wordt zowel rekening gehouden met de constatering van:

- de commissie Dannenberg: het is belangrijk zo snel mogelijk te starten met de doordecentralisatie van middelen zodat de randvoorwaarden voor sociale inclusie (meer preventie, flexibele ambulante ondersteuning en betaalbare woonplekken) werkende weg kunnen worden vervuld. Van gemeenten kan niet worden verwacht dat zij alle randvoorwaarden kunnen invullen zonder dat zij hiervoor middelen voor ontvangen.
- het Expertiseteam MO-BW-BG: de bouwstenen zijn bedoeld om een verantwoorde overgang mogelijk te maken en de toekomstontwikkeling te stimuleren.

Nr.	Bouwstenen	Toelichting stand van zaken	Product	Implementatie
1.	Verdeelmodel & ingroepad	- Een nieuw objectief verdeelmodel ontwikkeld door AEF met voorstel voor ingroepad (van historisch verdeelmodel naar objectief + doordecentralisatie) - Consultatie verdeelmodel BW: communicatie meicirculaire 2020: afronden decembercirculaire 2020 voor invoering 2022	√ ●	in afwachting van overleg met de fondsbeheerders
2.	Verplichte regionale samenwerking	- VNG: Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang ontwikkeld - Ledenraadpleging VNG eind juni 99% voor - vastgesteld tijdens de ALV van VNG op 25 september	√	Gaande (2020 & 2021)
3.	Overgangssituatie voor cliënten	- Definitie nieuwe cliënt vastgesteld in BO Rijk - VNG december 2019 - Definitie is opgenomen in het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW	√	Zie bouwsteen 5
4.	Uitname Wlz	- de Tweede en Eerste Kamer hebben ingestemd met het wetsvoorstel (openstelling Wlz voor ggz) dat leidt tot uitstroom uit beschermd wonen	√	

		- tijdens het BO op 7 december wordt besloten over de ex-post calculatie d.w.z. de werkwijze voor de naberekening en de aanpalende afspraken (indexering, extrapolatie naar jaarbedragen, verrekening eigen bijdrage en niet-Wmo instroom, welke cliënten tellen mee en hoe vaak wordt nagecalculeerd.	✓ / ●	
5.	Kostenverrekening of woonplaatsbeginsel	- Gemeenten en Rijk besluiten tot uitwerking wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW - Wetsvoorstel is in consultatie gegaan - VNG-R heeft een uitvoeringstoets gedaan - Vangnetregeling: uitwerking door BZK -VWS en VNG leest mee: afspraak zomer 2020	✓ ●	Inwerkingtreding op 1 januari 2022
6.	Landelijke inkoop van enkele zeer specialistische instellingen	- BO 9 juli 2020: besloten de zeer specialistische instellingen te gaan financieren via een LTA - Besluitvorming in de BALV VNG of online ledenraadpleging - Voorbereidingen aanbestedingstraject gestart via VNG.	✓	De inkoop start na positieve besluitvorming in de BALV
7.	Landelijke afspraken als basis	<u>Wonen:</u> - Inzet voor BO er ligt een voorstel om een impuls te geven aan de afspraken op het terrein van wonen-zorg met een BW-Team (Taskforce Wonen en Zorg) - met de brede aanpak van dakloosheid (200 mln) en de impuls van BZK (50 mln) zijn de mogelijkheden om mensen goed te huisvesten tijdelijk vergroot. <u>Voldoende en juiste zorg in de wijk:</u> - Samenwerkingsstructuur Wmo-Zvw actief - Afspraken over consultatiefunctie worden geconcretiseerd op het BO van 7 december	(✓) ✓ ✓ / ●	Opdrachtverlening wonen-zorg na BO
8.	Taskforce	- In mei 2020 is besloten niet te werken met een aparte Taskforce, maar aan te sluiten bij de structuur van de NvO. - Hiervoor komt een transitieteam dat gemeenten ondersteunt bij concrete vraagstukken van gemeenten, ook ten aanzien van de invoering van het woonplaatsbeginsel - De opdrachtomschrijving is gereed ter besluitvorming BO 7 december	✓ ✓ / ●	De opdracht wordt na besluitvorming in het BO op de markt gezet
9.	Monitoring, evaluatie en bijsturing	- Paraplu-onderzoeken (o.a. lijst indicatoren monitoring) zijn beschikbaar, daarna start de structurele monitoring - De evaluatie van de doordecentralisatie zal in 2025 plaatsvinden	✓ ●	Q1 2021 opdrachtverlening structurele monitoring
10.	Nieuwe Regio's (Specifieke thema's)	- Er hebben zich geen nieuwe regio's gemeld.	✓	N.v.t.

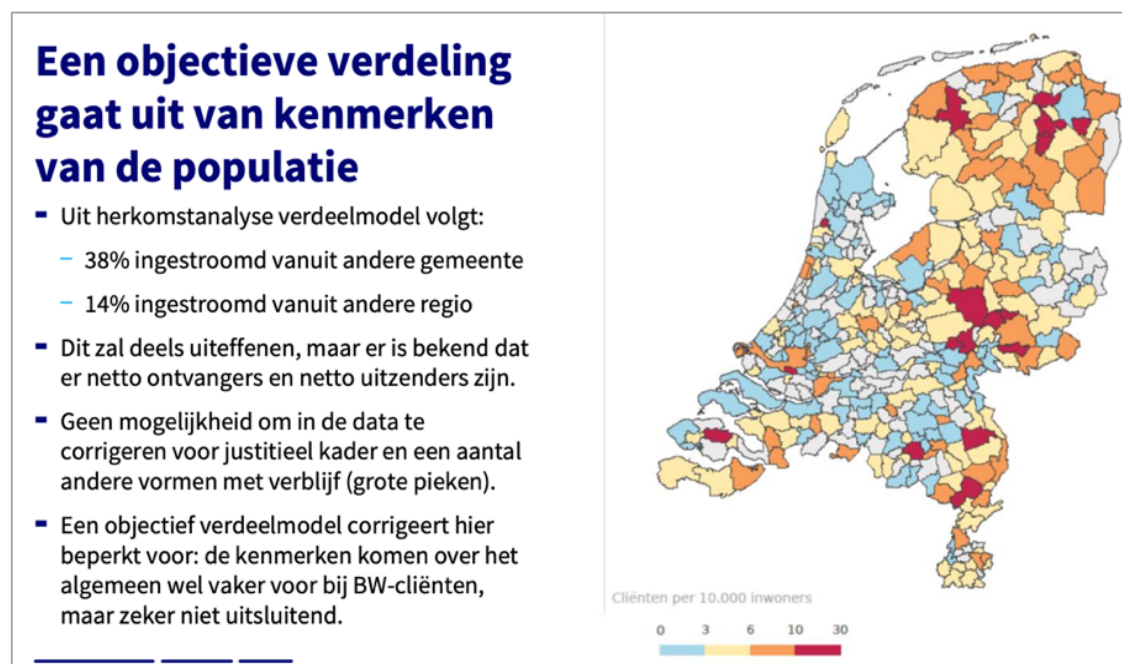
6.5. Analyse van de financiële bouwstenen in samenhang

Zoals in de eerdere hoofdstukken beschreven en op bovenstaand overzicht te zien is, is op alle bouwstenen voortgang geboekt. De bouwstenen zijn procesmatig en individueel afgerond op de inhoud en ze bevinden zich in de implementatiefase. De nodige producten zijn reeds opgeleverd of er zijn afspraken gemaakt over de op te leveren producten in de volgende (implementatie)fase. Desalniettemin betekent dit niet dat er in het land al 'comfort' is onder alle gemeenten. De grootste zorgen zitten met name op de financiële bouwstenen die een grote mate van samenhang kennen. Te weten: invoering van het objectief verdeelmodel, invoering van het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel en de uitname voor de Wlz. In deze paragraaf gaan we eerst in op de samenhang van deze bouwstenen. Daarna gaan we in op de eerder genomen besluiten. Daarnaast adresseren we de zorgen van gemeenten zodat er een weloverwogen standpunt ingenomen kan worden door de VNG in het bestuurlijk overleg met het Rijk.

6.5.1. Objectief verdeelmodel en invoering woonplaatsbeginsel BW

Deze twee bouwstenen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Want zonder woonplaatsbeginsel BW brengt het invoeren van het objectief verdeelmodel grote financiële risico's met zich mee voor gemeenten met veel voorzieningen.

Het woonplaatsbeginsel zorgt ervoor dat bij nieuwe cliënten van buiten de gemeente voortaan de laatste herkomstgemeente financieel verantwoordelijk wordt. Voor de cliënten waar geen woonplaats is vast te stellen en de gemeente waar de cliënt zich meldt verantwoordelijk is, komt een financieel "vangnet". Dit in combinatie met een langdurig ingroeipad biedt ook een oplossing voor gemeenten waar nu sprake is van een groot aanbod door de aanwezigheid van grote instellingen (ggz, forensisch).

Wat willen we bereiken en waarom doen we dit ook alweer?

- We willen van beschermd wonen naar beschermd thuis: transformatie zorglandschap van opgeschaalde intramurale voorzieningen naar steeds meer preventie, gewoon wonen en lokale voorzieningen. Proces van afbouw, opbouw en ombouw.
- BW-voorzieningen zijn thans relatief geconcentreerd bij een aantal gemeenten en er is sprake van een historisch verdeelmodel. Voorwaarde voor verantwoordelijkheid nemen door álle gemeenten voor de eigen inwoners: doordecentralisering middelen m.b.v. objectief verdeelmodel.
- Een nieuw objectief verdeelmodel kan voor een gemeente niet voorzien in de kosten van BW-cliënten die vanuit andere gemeenten afkomstig zijn. Daarom is een vorm van kostenverrekening of invoering van het woonplaatsbeginsel noodzakelijk.
- Handhaven van het historische verdeelmodel is niet wenselijk; het is geen objectieve weerspiegeling van de vraag. Om de middelen objectief te gaan verdelen is afgesproken dat er een ingroeipad van 10 jaar komt voor de landelijke herverdeling als gevolg van de overgang van een historisch naar een objectief verdeelmodel (2022-2031).

Wat als we het verdeelmodel wel invoeren maar geen woonplaatsbeginsel BW?

Bij deze optie zou de wet onveranderd blijven (aanmeldgemeente is verantwoordelijk voor verstrekking BW). De invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel voor nieuwe cliënten betekent dat alle gemeenten middelen krijgen voor de eigen inwoners. Indien cliënten om beschermd te gaan wonen zich niet melden bij de herkomstgemeente maar bij een andere gemeente (vanwege beste BW-plek en/of wens van de cliënt) is die gemeente verantwoordelijk voor het doen van onderzoek en het verstrekken van BW. Het objectief verdeelmodel voorziet voor deze gemeente niet in middelen voor deze “verhuizende” cliënten. Dat betekent dat de gemeente met relatief veel instellingen en daardoor veel cliënten van buiten de gemeente (uit de regio of vanuit andere regio’s) daarvoor geen middelen ontvangt; deze gemeenten lopen volgens AEF een groot financieel risico zonder invoering van het woonplaatsbeginsel.

Conclusie commissie ZJO en BO met het Rijk (voorjaar 2020): het niet invoeren van het woonplaatsbeginsel BW is niet haalbaar omdat het 1) zich niet verhoudt tot het voor de doelstellingen van de decentralisatie noodzakelijk in te voeren objectief verdeelmodel en 2) ter voorkoming van grote financiële risico's voor gemeenten. Het staat ook haaks op de afspraken die VWS, BZK en VNG hebben gemaakt over het opvolgen van het advies van het (door VNG ingesteld) Expertiseteam. *NB. Om die reden is besloten tot het starten van een wetgevingstraject tot invoering van het woonplaatsbeginsel en is in de zomer ook al de consultatie van het wetsvoorstel afgerond. Er is geen alternatief.*

Conclusie verdeelmodel: Door de VNG is in februari in een brief aangegeven dat we met het door AEF ontwikkelde verdeelmodel BW (zonder uitstel) verder kunnen werken aan de uitwerking van de andere bouwstenen. De definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelmodel BW wordt na de consultatie gezien in samenhang met de verdeelmodellen sociaal domein en in samenhang met de overige bouwstenen.

Conclusie van uitvoeringstoets woonplaatsbeginsel BW (september 2020) is dat het woonplaatsbeginsel BW uitvoerbaar is, maar dat dat daarbij in nadrukkelijk in aanvulling op het wetsvoorstel duidelijke afspraken, vanuit een landelijk overeengekomen kader, nodig zijn voor de wijze waarop het woonplaatsbeginsel in de praktijk uitgevoerd moet worden. Daarnaast geldt dat er een zorgvuldig implementatietraject plaatsvindt waarbij gemeenten voldoende ondersteund worden.

De werkgroep GGZ van de VNG met gemeenteambtenaren hebben zorgen over de effecten van het implementatietraject. Dit geldt in het bijzonder voor het woonplaatsbeginsel maar ook breder m.b.t. de doordecentralisatie. Zij benoemen mogelijke risico's m.b.t. uitvoeringsproblemen in relatie tot het woonplaatsbeginsel. Er zijn zorgen over de effecten van de administratieve lasten en over de vraag of de prikkels wel juist staan in verband met het effect op het zorglandschap doordat een andere gemeente cliënten kan 'plaatsen'. Hierover hebben we afgesproken dat er aanvullende afspraken gemaakt worden via de NvO. De vraag of we met elkaar gaan bereiken wat we beoogd hebben moet bestuurlijk afgewogen worden bij het trekken van een eindoordeel inzake de bouwstenen in samenhang. Of met een stevig implementatie- en ondersteuningsplan risico's gemitigeerd kunnen worden is daarbij een belangrijke afweging.

6.5.2. Uitname Wlz

De overgang van de cliënten naar de Wlz heeft grote financiële gevolgen voor gemeenten door de uitname uit het gemeentefonds. Rondom de omvang van de ex-ante uitname Wlz zijn al afspraken gemaakt in het BO Toekomst beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 24 mei 2018. In de decembercirculaire van 2019 is het besluit over de verdeling van de ex-ante uitname gecommuniceerd. De ex-ante uitname van 30% landelijke uitstroom is gebaseerd op onderzoek uit 2017. De daadwerkelijke uitstroom uit beschermd wonen weten we in Q2 2021. De wijze van berekening en de andere afspraken voor de berekening van de ex-post uitname worden in december tijdens het BO vastgesteld.

Verder weten we dat het aantal aanvragen van cliënten die een aanspraak willen doen op de GGZ in de Wlz in 2020 aanzienlijk hoger uitvalt dan geraamd. De beoordeling door het CIZ loopt daarmee door in Q1 2021. Gemeenten kampen hierdoor langer met onzekerheid over de

achterblijvende populatie in beschermd wonen. Dit heeft zowel zijn weerslag op de zorginkoop en contractering van aanbieders, als op de begroting en financiering van beschermd wonen doordat de voorlopige en definitieve afrekening van het gemeentefonds wordt vertraagd.

De onzekerheid met betrekking tot het overgebleven totaalbudget bij de gemeente bracht en brengt nog steeds spanningen met zich mee in het land. De lange periode van onduidelijkheid over de effecten van het in te voeren objectief verdeelmodel BW speelt hier in grote mate in mee. Houden we voldoende geld over om passende zorg voor onze inwoners te realiseren, en hoe organiseren we het als het budget flink krimpt, zijn daarbij belangrijke vragen.

Wat we wel weten is dat we als gemeenten rekening moeten houden met een aantal onzekerheden tijdens het begroten omdat er een nacalculatie volgt. Mogelijke gevolgen nacalculatie:

- Er zijn meer mensen uit de gemeente naar de Wlz gegaan dan geraamd: dit zorgt bij de nacalculatie voor een nog terug te betalen bedrag, waarbij ook moet worden opgemerkt dat gemeenten de kosten voor deze cliënten niet meer maken. Dit kan tot verschillende scenario's voor gemeenten leiden:
 - de gemeente heeft hier rekening mee gehouden en dit 'begroot'. Er ontstaan er geen financiële knelpunten.
 - de gemeente heeft hier geen rekening mee gehouden en niet 'begroot' – financiële tegenvaller
 - Daarnaast kan het voor regio's met veel voorzieningen het positieve gevolg hebben dat in deze regio's het beschermd wonen aanbod meer homogeen wordt en beter vergelijkbaar met andere regio's. Dit gebeurt omdat de specifieke doelgroep die is aangewezen op 24 uren zorg in de nabijheid is overgegaan naar de Wlz.
- Er zijn minder mensen uit de gemeente naar de Wlz gegaan dan geraamd: de gemeente krijgt nog een bedrag 'terug', maar behoudt ook de cliënten en daarmee de kosten.

7. Advies voor het vervolg

Om advies te kunnen geven over de bouwstenen van het Expertiseteam in samenhang moeten we de vraag beantwoorden of we met elkaar voldoende comfort hebben om de beweging van doordecentralisatie en herverdeling door te zetten. De formulering hiervan als een 'ja-nee'-vraag stelt de werkelijkheid eenvoudiger voor dan die is. Het antwoord op deze vraag is nl. niet eenvoudig en eenduidig.

De beantwoording hangt af van de kwaliteit van de uitwerking van de verschillende bouwstenen en van de mate waarin dat comfort wordt ervaren. Het antwoord op die vraag verschilt tussen de verschillende stakeholders in dit proces (cliënten, aanbieders, gemeenten etc.), maar zal ook binnen iedere stakeholder een gevarieerd beeld opleveren (de ene gemeente oordeelt anders dan de andere gemeente, net zo goed als dat er verschillen zijn tussen de aanbieders). Aan VNG, VWS en BZK gezamenlijk is het de opdracht om te beoordelen of er voldoende comfort is om de gekozen lijn – kort gezegd de uitwerking van de visie Dannenberg (waarvan de inhoudelijke onderbouwing niet ter discussie staat) – voort te zetten.

7.1. Inleiding advies

Ons advies luidt dat de ontwikkeling en implementatie van de bouwstenen zich in een dusdanig stadium bevinden, dat kan worden gesteld dat er voldoende, '*inhoudelijk*' invulling is gegeven aan de bouwstenen van het advies van het expertiseteam MO-BW-BG. Er is door alle partijen hard gewerkt om oplossingen te zoeken voor de knelpunten die het Expertiseteam MO-BW-BG heeft gesignaleerd. Bij alle punten zijn oplossingen voorgesteld die daadwerkelijk per 2022, als de veranderingen zich echt laten voelen, van start kunnen gaan. Anderzijds stellen we ook vast dat een aantal oplossingen zich nog in de praktijk moeten bewijzen. De realiteit is dat we daarbij ongetwijfeld – naast de op dit moment reeds bekende – ook nieuwe uitwerkingsvraagstukken tegen zullen komen. Het vertrouwen of we die vraagstukken gezamenlijk kunnen oplossen is mede bepalend voor de mate van comfort die verschillende gemeenten ervaren.

Als voorbeeld hierbij wijzen we op het woonplaatsbeginsel. Op dit moment is dat nog een theoretisch concept, dat we wel kennen vanuit het jeugddomein, maar bij beschermd wonen toch zijn eigen invulling krijgt. Het is ondoenlijk om uitgebreid te experimenteren met het woonplaatsbeginsel zonder de andere elementen van de transitie in gang te zetten. Belangrijkste doel is ervoor te zorgen dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de eigen inwoners, zodat alle gemeenten - samen met de doordecentralisering van middelen - een prikkel ervaren om te zorgen voor lokale voorzieningen. Dit woonplaatsbeginsel is tevens ontwikkeld om het objectief verdeelmodel voor beschermd wonen te kunnen invoeren omdat het ontwikkelde verdeelmodel niet kan voorzien in de kosten van cliënten die afkomstig zijn uit andere gemeenten. We constateren – mede op basis van de uitvoeringstoets - dat het uitvoerbaar is maar zoals eerder omschreven ervaren we nog niet voldoende comfort door zorgen op het gebied van administratieve lasten en uitvoeringsvraagstukken. Dit discomfort wordt ook mede bepaald door de uitname Wlz en het in te voeren objectief verdeelmodel BW. Het totaalplaatje maakt het complex en ingrijpend. Tegelijkertijd doet het ervaren discomfort geen recht aan de realiteit van de voortgang op alle bouwstenen om 'nee' te zeggen tegen het inluiden van een nieuwe fase in samenwerking met het Rijk.

7.2. Complicerende factor: cijfers verdeelmodel BW nog onbekend

De eerder vastgestelde lijn was de definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelmodel BW pas na de consultatie te bezien in samenhang met de besluitvorming over de herijking van de verdeelmodellen sociaal domein. Een complicerende factor is dat de effecten van het verdeelmodel BW nog niet bekend zijn omdat de consultatie van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds nog niet gestart is. Hierover vindt namelijk nog overleg plaats met de fondsbeheerders.

Doordat de consultatie steeds is uitgesteld, brengt dit risico's met zich mee ten aanzien van de daarmee samenhangende besluitvorming over het verdeelmodel van BW en voor het ingangsjaar van 2022. Gemeenten hechten bij de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel BW aan de afspraak dat er zorgvuldige consultatie inzake het verdeelmodel plaatsvindt en dat de uitkomsten van het verdeelmodel beschermd wonen in de decembercirculaire gepubliceerd zijn. Dit omdat gemeenten de regionale afspraken moeten afronden én de inkoop moeten inrichten waarvoor een jaar nodig is. Nu de consultatie nog niet is gestart doet de vraag zich voor of invoering nog een haalbaar tijdspad is. Afwijken van deze termijnen voor BW kan alleen als het bestuurlijk afgewogen is met een advies van gemeenten.

7.3. Advies: als consultatie en besluitvorming verdeelmodel BW niet tijdig afgerond kan worden

Als de consultatie en besluitvorming inzake het verdeelmodel BW niet afgerond kan worden voor publicatie in de decembercirculaire krijgen gemeenten niet tijdig inzicht in de effecten van het verdeelmodel BW. Hierdoor lijkt de daarmee samenhangende besluitvorming niet meer zorgvuldig afgerond te kunnen worden en lijkt daardoor het invoeren van het objectief verdeelmodel per 1-1-2022 niet meer haalbaar. Gemeenten hebben afgelopen jaren stappen gezet om vooruit te gaan met de beweging die ingezet is met de Dannenbergvisie. We vinden het belangrijk samen met het Rijk deze stappen te blijven zetten. We vinden het belangrijk het signaal af te geven dat dit niet het scenario is waar we op koersten maar het gevolg van het niet starten van de consultatie.

Het bestuurlijk overleg van 7 december 2020 was gericht op een finale afweging van de bouwstenen inclusief het verdeelmodel (bouwsteen 1). Als die finale afweging niet mogelijk is doordat de consultatie niet gestart is kan die finale afweging niet gemaakt worden en doet de vraag zich voor waar de bestuurlijke besluitvorming met het Rijk op 7 december 2020 zich dan op richt. Hiervoor zijn er twee opties afgewogen:

1. De overige bouwstenen - op het verdeelmodel na - bestuurlijk wel stevig afhechten met dit kabinet en door te gaan op de ingeslagen weg. Onder voorwaarde dat hierbij *aanvullende bestuurlijke afspraken*⁵ worden gemaakt voor de punten waar nog onvoldoende 'comfort' is om oplossingen te bieden bij de verwachte uitvoeringsproblematiek zoals bij het woonplaatsbeginsel of implementatie van de NvO.
2. We hechten de overige bouwstenen niet af en besluiten het geheel later met de publicatie van het verdeelmodel BW.

Het ambtelijk advies is – optie 1

We hechten de overige bouwstenen stevig af met dit kabinet en maken aanvullende afspraken op de punten waar nu nog onvoldoende 'comfort' is. Hiermee luiden we in samenwerking met het Rijk een nieuwe fase in. In deze nieuwe fase gaan we over van een meer bestuurlijk traject van het inrichten van de individuele bouwstenen van het Expertiseteam naar een stevig implementatie- en

⁵ De voorgestelde aanvullende afspraken voor meer 'comfort' staan in paragraaf 7.4

uitvoeringstraject met aanvullende bestuurlijke afspraken. We staan niet stil maar gaan nadrukkelijk door met het Woonplaatsbeginsel BW, de NvO en alle andere zaken die we verder kunnen brengen. Dit betekent dat er vanzelfsprekend nog een afwegingsmoment komt na publicatie en consultatie van het verdeelmodel BW waarover besluitvorming wordt georganiseerd. Bij de 'finale' afweging zal ingegaan worden op de voortgang van de gemaakte aanvullende afspraken op het BO van 7 december 2020.

We vinden het complex maar durven dit aan omdat de progressie op alle bouwstenen duidelijk is en omdat het traject dat we verder ingaan een grote mate van geleidelijkheid kent. We erkennen hiermee onze rol en verantwoordelijkheid als gemeenten voor de zaken waarvoor wij 'aan de lat' staan op het gebied van bijvoorbeeld de nog te maken aanvullende uitvoeringsafspraken van de NvO. Hiermee bieden we duidelijkheid zowel in onze eigen gelederen alsook naar onze partners. Tegelijkertijd blijven we ook nog een belangrijke verantwoordelijkheid bij het Rijk leggen voor de punten waar nog stevige samenwerking en ondersteuning nodig is. Alleen met een aanhoudende stevige samenwerking komen we verder in deze complexe beweging. We voorkomen hiermee het risico dat we alles opnieuw moeten bediscussiëren zowel met een nieuw kabinet of binnen onze eigen gelederen als gevolg van mogelijke collegewisselingen in 2022.

7.4. Aandachtspunten om bij de verdere ontwikkeling het bestaande 'comfort' te versterken

Voor wat betreft de verdere ontwikkeling willen we minimaal de volgende aanvullende afspraken maken met het Rijk voor meer 'comfort' om deze nieuwe fase in te luiden:

1. Het Rijk gemeenten helpt met een **stevig implementatietraject** met voldoende ondersteuning bij de implementatie van het woonplaatsbeginsel BW en de NvO waarmee we doorgaan. Hierbij wordt ook betrokken de resultaten van het onderzoek naar de 'Stand van het Land' en wordt opvolging gegeven aan de nog in ontwikkeling zijnde punten die volgens regio's zelf versnelling kunnen gebruiken. Dit 'transitieteam' start z.s.m. met een financiële inzet door het Rijk.
 - a. *De ambitie is dat er een conceptopdracht ligt tijdens het BO van 7 december 2020.*
 - b. *Begin 2021 is er een Stuurgroep geformeerd waar naast directeuren van VWS en BZK ook directeuren van gemeenten in vertegenwoordigd zijn. Deze Stuurgroep volgt de tussentijdse voortgang en treedt op bij mogelijke knelpunten in de transitie.*
2. *We gaan in gesprek over de consequenties en de impact voor gemeenten nu het ernaar uitziet dat het invoeren van het objectief verdeelmodel BW later aan de orde is dan gepland. Hierbij hebben we in ieder geval aandacht voor de regionale samenwerking en te maken afspraken in die regio's maar ook de nadeelgemeenten in het huidige verdeelmodel.*
3. Op het gebied van **wonen-zorg** organiseren we een aanvullende inzet met een **MO-BW-team** binnen de Taskforce Wonen-Zorg. Hiermee wordt een impuls gegeven in de uitvoering van werkafspraken die in- door- en uitstroom bevorderen tussen gemeenten, corporaties en zorgaanbieders. *Hiervoor zijn middelen nodig van het Rijk. De ambitie is dat er een conceptopdracht ligt tijdens het BO van 7 december 2020.*
4. Bij het **woonplaatsbeginsel** is daarbij in het bijzonder aandacht voor:
 - a. de nader te ontwikkelen bindende **richtlijn/werkinstructie** inzake de overlegbepaling bij bovenregionale 'plaatsing' van cliënten. Uitgangspunten die hierbij gehanteerd worden zijn:
 - i. De beste plek voor herstel is altijd doorslaggevend in welke regio een cliënt geholpen wordt;
 - ii. Gemeenten spreken onderling af dat passend bij de ontwikkeling die we met elkaar in gang zetten voor sociale inclusie en hulp dicht bij de eigen omgeving, het regionale aanbod voor cliënten in principe voorliggend is - tenzij dit niet de beste plek is voor herstel;

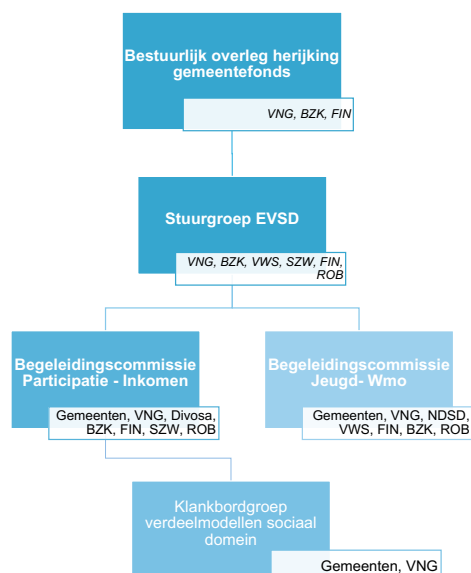
- iii. Gemeenten spreken onderling af dat elke regio voldoende passend aanbod heeft voor de behoefte van de eigen inwoners⁶;
 - iv. Er wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij de werkwijze van de werkinstructie 'landelijke toegankelijkheid' in ieder geval voor wat betreft het bepalen van 'de beste plek voor herstel'.
 - v. Zowel de rollen van de BW-gemeente als die van de herkomstgemeente in lijn met bovenstaande uitgangspunten omschreven wordt in de richtlijn/werkinstructie;
 - b. De **uitwerking van de vangnetregeling** afgerond is tegelijk met het aanbieden van het wetsvoorstel. Afspraak hierbij was dat dit in de zomer zou gebeuren door VWS-BZK en de VNG hierbij betrokken zou worden. Dit is niet gebeurd.
 - c. Er een evaluatie van het Woonplaatsbeginsel BW komt na 2 jaar. Hierbij worden in ieder geval de aangekaarte punten van de uitvoeringstoets VNG geëvalueerd en eventuele problemen in gezamenlijkheid met het Rijk opgepakt. Hierbij worden ook aanbieders en cliënten meegenomen.
5. Voor **de juiste zorg op de juiste plek** willen we:
- a. concrete afspraken maken over **de borging van de consultatiefunctie in de Zvw** tussen Rijk, gemeenten en zorgverzekeraars die (voldoende perspectief op) een oplossing bieden voor het vraagstuk van de consultatiefunctie voor zowel de lange als de korte termijn
 - b. **heldere afspraken maken over monitoring**: de paraplu-onderzoeken met o.a. lijst indicatoren monitoring zijn beschikbaar. In 2021 starten we met de structurele monitoring (uitvoering VNG ALV motie).
 - c. op korte termijn onderzoeken hoe de inzet en beschikbaarheid **van gespecialiseerde GGZ Zvw hulp in de wijk geborgd kan worden** en of een eventuele norm daarbij helpt. We zien een groep kwetsbare inwoners, veelal zorgmijders, die door aard van hun GGZ-beperking niet altijd in staat zijn om zelf hulp te zoeken, of afspraken na te komen in die benodigde hulp. Vanuit de gemeentelijke inzet is hiervoor bemoeizorg beschikbaar. We zien nog geen effect van opbouw van ambulante Zvw-zorg in wijken.

⁶ Tenzij het de overeengekomen specialistisch aanbod is die anders georganiseerd wordt

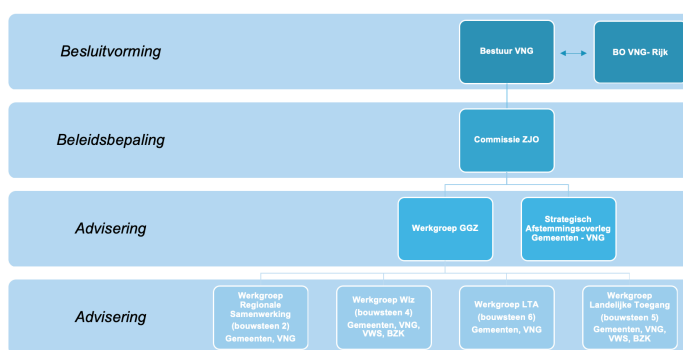
Bijlage: Governance

Governance Financiële bouwstenen - EVSD

- De besluiten rondom EVSD met eigen governance waarin gemeenten en Rijk vertegenwoordigd zijn.
- In de begeleidingscommissies naast financials van gemeenten en VNG ook inhoudelijk adviseurs.
- De begeleidingscommissies worden gevoed door de klankbordgroep EVSD van de VNG en NDSD.
- Verbinding tussen de klankbordgroep, begeleidingscommissie en de inhoudelijke werkgroep GGZ.

Governance overige bouwstenen

- De uitwerking van de bouwstenen wordt opgepakt in (subwerkgroepen van) de VNG-werkgroep GGZ, waarin gemeenten uit het hele land zijn vertegenwoordigd.
- Bouwsteen 7
 - voor wonen-zorg ook in samenwerking met andere partners zoals Aedes, Valente en Leger des Heils
 - HLA GGZ met een eigen governance met BO en directeurenoverleg.
- Bouwsteen 9 onderzoek naar Parapluonderzoeken heeft een eigen stuurgroep, klankbordgroep en werkgroep

Bijlage: Proces advies- en besluitvorming gemeenten

1. 27 oktober werkgroep GGZ bespreken proces
2. 27 oktober memo naar werkgroep GGZ met advies bouwstenen in samenhang ter voorbereiding cie ZJO en BO VNG-Rijk.
3. Op 2 en 5 november om 13 uur extra vergaderingen werkgroep GGZ: Monique Peltenburg zit deze vergaderingen voor.
4. In voorbereiding op de extra vergaderingen stelt ieder lid van de werkgroep GGZ een advies op. Je beantwoordt hierbij de volgende vragen:
 - a. Is er voldoende comfort om te doordecentraliseren gegeven de stand van zaken van de bouwstenen én de aanvullende afspraken die gemaakt worden op het BO van 7 december?
 - b. Kun je je scharen achter advies van de bouwstenen in samenhang bekeken, waarom wel/niet? (laatste paragraaf van het stuk).
 - c. Welke aanvullingen/wijzigingen stel je voor in het stuk, zo concreet mogelijk zelf met wijzigingen aan aangebracht.
5. Dit advies mail je op 2 november na de vergadering naar (meltem.kaya@vng.nl) (uiterlijk 16 uur). Dit zodat je je advies met de discussie van de GGZ werkgroep kan heroverwegen. Adviezen die 2 november na 16 uur binnenkomen kunnen niet betrokken worden.
6. De VNG betreft de ingekomen adviezen bij het eindadvies en maakt een samenvatting van de ingekomen reacties en benoemt daarin ook kort het advies per stad. Deze delen wij met de bestuurders (commissie ZJO, kernteam NDSD, delegatie VNG). Belangrijk om je advies dus zorgvuldig te formuleren en indien nodig afstemming te zoeken met je collega's.
7. Op 4 november komt om uiterlijk 17 uur een volgende versie van het stuk beschikbaar ter bespreking op 5 november om 13 uur.
8. Op 5 november einde middag gaat het stuk naar de NDSD kernteamoverleg ter bespreking op 6 november.
9. Op 6 november gaat het stuk naar de VNG-delegatie (cie ZJO en cie financiën) ter bespreking op 9 november.
10. Wijzigingen op 9 en 10 november n.a.v. opmerkingen delegatie.
11. Op 11 november in de ochtend gaat het stuk naar de VNG-secretaris (cie ZJO en cie financiën)
12. Op 19 november cie financiën
13. Op 26 november vergadert de cie ZJO
14. Op 30 november zending stukken BO VNG-Rijk
15. Op 7 december BO VNG-Rijk